

— *Пане Євгене! Було б цікаво читачам дізнатись: а як на Золочівщині продовжували у подальшому досягнення Маркіяна Шашкевича — маю на увазі його вагому націоцентричну діяльність?*

— Уродженцями та гідними синами Золочева були брати Василь, Юрій та Олександр Панейко. Зазначу, що державотворча, наукова і суспільна спадщина братів Панейків у першій половині ХХ ст. для українського соціуму є досить значною, але ще недостатньо вивченою. Старший із братів, **Василь Панейко**, увійшов в історію як видатний дипломат — став першим та єдиним міністром закордонних справ Західноукраїнської Народної Республіки, громадським і політичним діячем, публіцистом. **Юрій Панейко** — відомий український правник-адміністративіст, історик держави та права, громадський діяч, двічі обирався ректором Українського Вільного Університету (Мюнхен, ФРН). **Олександр Панейко** залишиться у нашій пам'яті знаним мовознавцем та автором системи української стенографії.

Також не можемо не згадати нашого сучасника, уродженця Золочева (18.07.1937), громадянина США, лауреата Нобелівської премії з хімії (1981) **Роальда Гоффмана** як приклад креативності та вміння вирішувати складні питання. До речі, в липні цього року мешканці Золочева відзначили 80-річчя нашого земляка, відкривши на будинку, де він народився, інформаційну дошку та провівши у Золочівському замку Перші Гоффманівські дискусії.

Як бачимо, золочів'яни рівняються на своїх попередників. Молодь Шашкевичевого краю пам'ятає про своїх краян, прагне продовжувати їхню місію. Ще в далекому 1833 році Шашкевич свою поезію “До***” розпочав посилком: “**Мисль піднебесну двигчи в самом собі...**”. А для молоді у сучасному прочитанні Маркіянового меседжу це звучить так: “**Творіть та реалізуйте достойні проекти, справи...**”.

Спілкувався **Богдан Залізняк**, керівник прес-центру наукової журналістики Західного наукового центру НАН України і МОН України, м. Львів

PS. До вшанування пам'яті Шашкевича й оприлюднення матеріалів в рамках проекту долучилися:

зі вступними промовами **Володимир Бартошик**, начальник відділу освіти Золочівської РДА, та **Оксана Пилипчук**, директор ЗОШ І—ІІІ ст. № 1, м. Золочів;

Василь Гулай, доктор політ. наук, професор НУ “Львівська політехніка” виступив з матеріалом “Інформаційно-комунікативний простір Золочівщини: етапи формування, актуальний стан та перспективи розвитку в умовах сучасних викликів та загроз”;

Євген Захарчук, з яким ми спілкувалися, розповів про “Простір Маркіяна Шашкевича у сучасному контексті”;

Ольга Кіс, співробітниця Золочівської РДА, літератор, виступила в дискусії щодо місії Маркіяна Шашкевича, котрий “володів не одним ключем проникнення до людських сердець”. ■

Нам пишуть

ЯКОЮ МОВОЮ ГОВОРІЛА І ГОВОРІТЬ “ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА”?

Ігор Галушак
журналіст, кореспондент
українського журналу
“Економіст”, м. Львів

Нещодавно журналісти “Радіо Свободи” **Ірина Костенко** і **Марина Остапенко** та прес-служба “Львівської політехніки” провели спільне дослідження мов викладання, котрі впродовж більш як 200-літньої історії побутували в Львівському університеті. Напрацьовані матеріали будуть невдовзі подані у радіорубриці “Тест на державність”. Своїми дослідженнями із журналістами поділилися науковці кафедр української мови та історії України, етнокомунікації та музеєзнавства. Суттєвим доповненням до пропонованого матеріалу є слухні міркування вченого секретаря Науково-технічної бібліотеки університету **Олександра Шишки**.

Від заснування в 1816 році “Реальної школи” — праматері “Львівської політехніки” — мовою викладання у державних навчальних закладах була німецька. Щоправда, впливові польські кола у тодішній Галичині робили непоодинокі спроби запровадити навчання польською мовою. Проте після відкриття в 1844 році Технічної академії у Львові мовою викладання в ній залишилися німецька. А італійська та французька вивчалися як окремі навчальні дисципліни.

Досить короткий період у 1851 році о. **Іваном Гарасевичем** викладалась й українська (рутенська) мова. А з розширенням прав провінцій та перетворенням Технічної академії у вищий навчальний заклад Австро-Угорської імперії від 1872 р. починається перехід на повне викладання польською мовою. До того нею викладали лише три предмети: математику, фізику та нарисну геометрію. Відтак упродовж 1919—1939 років мовою викладання у “Львівській політехніці” була винятково польська.

Від жовтня 1939 року Львівський політехнічний інститут набув статусу радянського державного вишу. Важливим аспектом був перехід від польської мови викладання на українську, чому надавалось велике

На світлинах: студенти-іноземці, які навчаються у “Львівській політехніці”, читають українською мовою поетичні твори вітчизняних класиків

політичне значення. Натомість великий приплив російськомовних кадрів із Радянського Союзу зумовив викладання й російською мовою.

У листопаді 1944 р. партійний комітет ЛПІ визнав необхідність рішучого переходу на викладання дисциплін українською та російською мовами. У післявоєнний період багато викладачів проводили навчання саме українською мовою. Від 1970-х років посилюється тенденція до русифікації навчального процесу, — така ситуація змінилася тільки наприкінці 1980-х років.

В умовах “*перебудови*” Радянського Союзу Верховна Рада УРСР ухвалила 28 жовтня 1989 року закон “Про мови в УРСР”, що набув чинності від 1 січня 1990 року, згідно з яким державною мовою на території республіки оголошувалась українська. На підставі цього закону Вчена рада “Львівської політехніки” ухвалила Програму заходів із впровадження Закону “Про мови”, яка передбачала повний перехід на викладання українською мовою від 1 вересня 1992 р. (навчання, програми курсів, підручники). У грудні 1989 р. в університеті була створена кафедра української мови, одним із завдань якої стало запровадження різнорівневих курсів української мови для викладачів та інших працівників.

Від початку 1990 року запрацювали: курси початкового рівня, на яких української мови навчали тих, хто нею не володів; курси середнього рівня, що були зорієнтовані на осіб, які потребували вивчення граматичних особливостей української мови, маючи

певний словниковий запас і досвід спілкування українською мовою; курси третього рівня, де вивчалася українська стилістика та культура мови. Курси відвідували всі охочі, аби підвищити свій рівень володіння українською мовою не лише для побутових потреб, а й для професійної діяльності. Важливе місце в програмах курсів було відведено науково-термінологічним аспектам.

Попри це до травня 1992 року щонайменше 50 викладачів продовжували викладати російською мовою. У наступні роки навчальний заклад повністю перейшов на викладання українською мовою.

Іноземні студенти в історії “Львівської політехніки” з’явилися ще в австрійський період, тому викладання для них спочатку велося німецькою мовою, а від 1872 року — польською. У радянський період (особливо починаючи від 1960-х років) у тодішньому Львівському політехнічному інституті викладання для іноземних студентів велося російською мовою, оскільки ті скаржилися, що “*не розуміють української мови*”. Відтак для засвоєння студентами-іноземцями російської мови створювались відповідні гуртки...

Звісно, сьогодні викладання студентам-іноземцям відбувається українською та англійською мовами у пропорції 76 % і 24 % відповідно. А вивчення української мови впродовж усього терміну навчання у “Львівській політехніці” для іноземних студентів забезпечує секція мовної підготовки іноземних студентів, яка діє на кафедрі іноземних мов. ■

Фото *Йосипа Марухняка*